

Nehemaya

Ekpere Nehemaya

¹ Nke a bụ okwu Nehemaya nwa Hakalaya:

N'ọnwa Kislev,* nke afọ ahụ mere ya iri afọ abụọ nke ọchịchị Ataksekse† mgbe m nọ n'ụlọeze dị na Susa,‡ ² otu nwanne m nwoke aha ya bụ Hanani,§ na ụfọdụ ndị ọzọ sitere Juda b́jara ileta m. Ajurụ m ha ajujụ otu ihe si agara ndị Juu ahụ fọduru, ndị si ebe dị iche iche lọta, jụọkwa ha maka Jerusalem.

³ Ha zara si: “Ndị ahụ niile lọtara* nọ n'oke nsogbu na ihere. A kúdara mgbidi Jerusalem; e sukwara ọnụ ụzọ ama ya niile ọkụ.”

⁴ Mgbe m nuru okwu ndị a, anọduru m ala kwaa nnoọ akwa. N'ezie, ajurụ m iri ihe ọbụla ọtutu ụbọchị, n'ihì na eji m oge m niile kpee ekpere rịọ Chineke nke eluigwe arịrịọ, ⁵ si ya:

---

* **1:1** 1:1 Nke a bụ ọnwá itoolu n'afọ. Zek 7:1 † **1:1** 1:1 Nke bụ mgbe narị afọ itoolu n'otu gasiri site na mgbe ndị mbụ si Babilon loghachitara. O bụ na Senchuri nke anọ tupu a mụọ Kraịst. Neh 2:1 ‡ **1:1** 1:1 O bụ ụlọeze dị na ndagwurugwu mmiri Taigris, ebe ndị eze atọ chiri obodo Peshia na-ebi n'oge oke oyi. Est 1:2; Dan 8:2 § **1:2** 1:2 O ga-abụ onye nne ji ya na Nehemaya, onye b́jara zie ya ozi banyere ọndu Jerusalem. Neh 7:2 * **1:3** 1:3 E kewara alaeze Peshia mpaghara atọ. N'obodo Sameria ka ndi na-achị mpaghara Juda nọ.

“Gị, ONYENWE ANYỊ Chineke nke eluigwe, onye dị ukwu na onye dịkwa egwu; gị onye na-edebe ogbugba ndu ihunanya nke ndi ahụ hụrụ ya n’anya na-edebekwa iwu ya niile. Biko nuru aririọ m. ⁶ Leda anya ebere gị ka i nuru aririọ mu bu ohu gị na-arịọ gị ehie na n’abali. Ana m ekwuputa mmehie anyi bu umu Izrel, ma nke m na ezinaulo nna m mere megide gi. ⁷ Anyi emela ihe joro njo megide gi. Anyi edebeghi iwu gi na ukpuru gi nke i nyere ohu gi Mosis.

⁸ “Chetakwa ntuziaka inyere Mosis bu ohu gi, na-asi, ‘O buru na unu emehie, mu onwe m ga-achusa unu n’etiti mba di iche iche. ⁹ Ma o buru na unu alaghachikwute m, debe ihe niile m nyere unu n’iwu, a sikwa na a chusara unu mee ka unu gbasaa ga n’akuku niile nke uwa, aga m achikota unu mee ka unu laghachi na Jerusalem bu obodo m hoputara nye Aha m.’

¹⁰ “Anyi bu ndi ohu gi, burukwa ndi i ji aka gi di ike zoputa. ¹¹ Biko, Onyenwe anyi, nuru ekpere mu bu ohu gi, nurukwa ekpere ndi ohu gi niile o na-atọ uto itu egwu aha gi. Mee ka ihe gara ohu gi nke oma taa site n’imere ya ebere n’ihu nwoke a.†”

N’oge ahụ abụ m onye na-ebu ihe onunụ eze.

2

Nehemaya abiaruo Jerusalem

¹ N’onwa Nisan, n’iri afo abuo nke ochichi eze Atakkses, mgbe e wetaara eze mmanya. E

---

† **1:11** 1:11 Eze a na-ekwu maka ya n’ebe bu Atakkses, Eze 4:21

buru m mmanya ahụ bugara ya eze. Ugbu a, o nwebeghi mgbe oḅula m jirila ihu mgbaruḅa n'ihu eze. ² Ya mere, eze juru m, "Gini mere ihu gi ji gbaruo mgbe o dighi oḗa ji gi? Nke a na-egosi naani na obi joro gi njo."

Ujo turu m nnoo nke ukwu. ³ Azara m eze si, "Onyenwe m, ka ochichi eze di ogologo ndu. Gini ga-eme ka obi di m utọ ebe o bu na obodo ahụ e liri nna nna m ha aghoḗa mkpomkpo ebe, nke a kpokwara onu uzo ama ya niile oku?"

⁴ Eze siru m, "O bu gini ka i choro?"

Mgbe ahụ ekpere m ekpere n'obi m nye Chineke, ⁵ ma zaa eze si, "O buru na o ga-amasi eze, biko, o burukwa na ohu gi achota ihuoma n'anya gi, ana m ario ka i ziga m Juda, bu obodo nna nna m ha, ka m gaa wughariakwa ya."

⁶ Eze siru m, ebe nwunye ya nokwa n'akuku ya, "Ije gi o ga-abu ruo olee mgbe, olee mgbe i ga-aloghachitekwa?" O masiri eze i ziga m. Ya mere, enyere m ya oge.

⁷ Mgbe ahụ, asiri m ya, "O buru na o ga-amasi eze, aga m achọ ka i nye m akwukwo nke m ga-enye ndisi ochichi niile no n'akuku odida anyanwu osimiri Yufretis, ka ha kwere ka m site n'obodo ha gafee ruo mgbe m ga-eru na Juda. ⁸ Nyekwa m akwukwo ozi m ga-enye Asaf, onye na-elekota oḗa eze, ka o nye m osisi nke a ga-eji ruzie onu uzo di n'akuku ulonso, na nke a ga-eji ruo mgbidi obodo ahụ, na nke m ga-eji ruo ulo nke aka m." Eze meere m ihe ndi a niile, n'ihu na aka ebere Chineke dinyere m. ⁹ Mgbe m rutere obodo ndi a di n'akuku odida anyanwu osimiri Yufretis, enyere m ndisi ochichi niile akwukwo

ahụ eze dere nye m. Eze dunyere m ndịisi agha na ndị agha na-agba ịnyịnya ka ha chebe m n'ije m.

¹⁰ Ma mgbe Sanbalat,* onye Horonaim, na Tobaya, onye Amōn bụ onyeisi ọrụ ọchịchị, nūrū ihe banyere ọbibia m, iwe were ha nke ukwu ịnụ na o nwere onye na-achọ inyere ndị Izrel aka.

Nehemaya eledo Mgbidi Jerusalem

¹¹ E rutere m Jerusalem, nọdụkwa ebe ahụ mkpuru ụbọchị atọ, ¹² eji m abali puo kporo mmadu ole na ole. O nwebeghi onye obula m gwara ihe Chineke tinyere m n'obi ime na Jerusalem. O dighi ịnyịnya ozọ anyi ji ma o bughị nke ahụ m na-agba.

¹³ N'abali a puru m site n'Onu uzọ ama Ndagwurugwu† ruo n'isi iyi mmiri Nkita ohia,‡ sitekwa n'ebe ahụ ruo n'Onu uzọ ama ebe ikpofu ahijia.§ Anyi jeghariri ihu ebe niile mgbidi Jerusalem dara ada, na onu uzọ ama ya niile nke oku rere. ¹⁴ Emesia, ejeruru m onu uzọ nke di n'ebe isi iyi di, ruokwa n'odo mmiri eze, ma ịnyịnya ibu m enweghi ike isite n'ebe ahụ gafee.

¹⁵ Ya mere, ejiri m n'abali jeruo ndagwurugwu ahụ, leruo mgbidi ahụ anya. Emesia, atughariri m loghachi site n'onu uzọ Ama ndagwurugwu.

¹⁶ Ndiisi obodo amaghi ebe m gara maobu ihe

---

* **2:10** 2:10 Bụ onyeisi ọchịchị na Sameria. † **2:13** 2:13 Onu uzọ ama a di n'odida anyanwu nke mgbidi Jerusalem, 2Ih 26:9; Neh 3:13. ‡ **2:13** 2:13 Agwo, n'okwu ima atụ § **2:13** 2:13 Onu uzọ ama di n'ebe a na-ekpofu ahijia, bu onu uzọ ndi Juu na-esite mgbe ha na-edupu umu anumanu e ji achu aja, i duru ha jeruo Ndagwurugwu nke Ben Hinom. Guo akwukwo Neh 3:14; 2Ez 23:10

m na-eme, n'ihì na agwabeghì m onye Juu ọ̀bùla ihe m bu n'obi, maọ̀bù ndì nchụaja, maọ̀bù ndì a na-asọpuru, maọ̀bù ndì ọ̀chìchì obodo, maọ̀bù onye ọ̀zọ ọ̀bùla ndì ga-arụ ọ̀rụ ahụ.

¹⁷ N'ikpeazụ, agwara m ha sị, "Unu maara nke ọma ihe dakwasiri obodo anyi. Lee otu mgbidi ya si dakasia, na otu ọnu ụzọ ama ya si rechapu oku. Ka anyi wuzienu mgbidi Jerusalem, si otu a wepu ihe ihere a diiri anyi." ¹⁸ Akooro m ha ochicho ahụ Chineke tinyere m n'obi na ihe mụ na eze kwuru, na otu o si kwadoo ihe m gwara ya.

Ha zara m sị, "Ọ di mma, ka anyi wugharianu mgbidi ahụ." Ọrụ ahụ bidokwara na-atufughi oge.

¹⁹ Ma mgbe Sanbalat, onye Horon, na Tobaya, onyeozì ndi Amon, na Geshem onye Arab, nuru ya, ha kwara anyi emo sị, "Gini bu ihe nke a unu na-eme? Ọ bu eze ka unu na-enupu isi megide?"

²⁰ Ma azara m ha sị, "Chineke nke eluigwe ga-eme ka ihe gara anyi nke ọma. Anyi onwe anyi bu ndi ohu ya ga-amalite iwughachi mgbidi a, ma unu onwe unu, unu enweghi oke maọ̀bù ọ̀nọ̀dụ ziri ezi maọ̀bù ihe ncheta ọ̀bùla n'ime Jerusalem."

3

Ndi wughariri mgbidi ahụ

¹ Mgbe ahụ, Eliashib onyeisi nchụaja na ndi nchụaja ibe ya wuru mgbidi ahụ ruo n'ulo elu Nari na ulo elu Hananel. Ha wukwara Ọnu Ụzọ ama Aturu, kwuba ibo ya, doo ya nsọ. ² Ndi sitere obodo Jeriko rukwara ọrụ n'akuku ha. Ma

Zakua nwa Imri, ruru ọru nke ha n'akuku ndi ọru si Jeriko.

³ Umu ndi ikom Hasena wuru Onu Uzọ ama Azu, dobe osisi ya, kwuba onu uzọ ya, kpuokwa ihe mkpochi ya niile, na ihe ntuchi ya niile n'onodu ha. ⁴ Meremot, nwa Uraya, nwa Hakoz, ruziri akuku mgbidi nke ozọ. Onye na-eso ya bu Meshulam, nwa Berekaya, nwa Meshezabel, ruziri mgbidi, onye na-esota ya bu Zadok nwa Baana, onye ruzikwara mgbidi. ⁵ Akuku nke ozọ ka ndi ikom Tekoa ruziri, ma ndi ha a nasopuru ekweghi ehudata ubu ha nye ọru ahụ n'okpuru ndi nlekota ha.

⁶ Joiada nwa Pasea na Meshulam nwa Besodeia wuru Onu Uzọ Ama Jeshana. Ha tinyere osisi ya niile, kwuba ibo onu uzọ ya, ihe mkpochi ya na ihe ntuchi ya niile n'onodu ha. ⁷ Ndi ozọ ruru ọru n'akuku ha bu Melataya, onye Gibion, na Jadon onye Meronot, na ndi si Gibion na Mizpa. Obodo ndi a di n'okpuru onyeisi ochichi akuku odida anyanwu Yufretis. ⁸ Uziel nwa Hahaya, bu okpu uzu olaedo, doziri otu akuku. Onye na-eso ya bu Hananaya, otu onye n'ime ndi n-eme mmanu otite na-esi isi oma, doziri nke na-esote nke ahụ. Ha doziri Jerusalem ruruo ya na Mgbidi Obosara. ⁹ Onye na-eso ha bu Refaya nwa Hua onyeisi ochichi otu akuku Jerusalem. ¹⁰ Onye na-eso ya bu Jedaya nwa Harumaf, onye ruru akuku mgbidi ahụ chere ihu n'ulo nke aka ya. Onye na-eso ya n'oru a bu Hatush nwa Hashabneia. ¹¹ Onye ozọ bu Malkija nwa Harim,

na Hashub nwa Pahat-Moab, ndi wughariri ulo elu oku, na otu akuku mgbidi ahụ. ¹² Shalum nwa Halohesh na umu ya ndi inyom meziri akuku mgbidi nke na-esota. O bu onyeisi ochichi otu akuku Jerusalem nke ozọ.

¹³ Hanun duuru ndi obodo Zanoa wuo Onu Uzọ Ndagwurugwu. Ha wuziri ya, tinye ibo ya, ihe mkpochi ya na ihe ntuchi ya niile n'onodu ha. Ha wuzikwara mpaghara ahụ nke idi ogologo ya ruru nari mita ise, ruo n'onu uzọ ama di n'ebe a na-ekpofu ahija.

¹⁴ Malkija nwa Rekab, onyeisi ochichi ala nke di Bet-Hakerem gburugburu, bu onye wuziri onu uzọ ama di n'ebe ikpofu ahija. O tinyere ibo ya, ihe mkpochi ya na ihe ntuchi ya niile n'onodu ha.

¹⁵ Shalum nwa Kol-Hoze, onyeisi ochichi ala di Mizpa gburugburu, wuziri onu uzọ ama isi iyi, kpuchie elu ya, tinye ya ibo onu uzọ ya, ihe mkpochi na ihe ntuchi ya niile n'onodu ha. O mezikwara mgbidi ahụ site n'odo mmiri Siloam ruo n'ubi eze a gbara ogige, na ruokwa na nkwasara nrida di site n'obodo Devid ma e site Jerusalem na-aputa. ¹⁶ Onye na-eso ya bu Nehemaya nwa Azbuk, onyeisi ochichi okara n'ime Bet Zoa.* O wuziri mgbidi ahụ ruo ncherita ihu ebe ili Devid, ruokwa odo ebe emere maka ichekota mmiri, na n'Ulo ndi Dike n'agha.

---

* **3:16** 3:16 Bu ulo obibi ochie ndi nche, nke Devid wuru maka ndi agha na-eche ya nche mgbe o bu eze. 2Sa 23:8-39

Oru ndi Livayi ruru

¹⁷ Ndi na-eso ya bu ndi Livayi, ndi nke Rehum nwa Bani na-achikota. Onye ozo bu Hashabaya onyeisi ochichi okara ndi bi na Keila. O ruru oru e kenyere ndi ya. ¹⁸ Onye ozo na-eso ya bu Binui nwa Henadad onye bu onyeisi ochichi okara akuku Keila nke ozo. O du ndi Keila ibe ya ruo oru ha ketara. ¹⁹ Onye na-eso ya bu Eza nwa Jeshua onyeisi ochichi obodo Mizpa. Ya na ndi otu ya ruziri akuku mgbidi ahụ di na mgbago ebe ulo nchikota ngwa agha ruo na nkuku ya. ²⁰ Onye ozo na-eso ya bu Baruk, nwa Zabai, onye ji nnoo inu oku n'obi ruzie mgbidi ahụ site na nkuku ya ruo n'onu uzo e si abata ulo Eliashib, bu onyeisi nchujaja. ²¹ Onye na-eso ya bu Meremot nwa Uraya, nwa Hakoz. O sitere n'onu uzo ulo Eliashib ruziri ruo na ngwucha ya.

Oru ndi nchujaja ruru

²² Ndi nchujaja si n'akuku Jerusalem wuziri akuku nke na-esote ya. ²³ Isonye ha, Benjamin na Hashub wuziri akuku ahụ di n'ihu ulo ha. Azaraya nwa Maaseia, onye bukwa nwa nwa Ananaya wuziri nke na-esote ya, nke dikwa n'akuku ulo ya. ²⁴ Binui nwa Henadad wuziri akuku nke ozo, nke sitere n'ihu ulo Azaraya ruo na nkuku mgbidi ahụ. ²⁵ Palal nwa Uzai wuziri akuku nke na-eso ya site na nkuku mgbidi ahụ ruo n'ulo elu di n'akuku elu elu uloeze n'ebe di nso n'ogige ndi nche. Nke so ya bu Pedaia nwa Parosh, ²⁶ na ndi na-eje ozi n'ulonso ahụ bu ndi bi n'elu ugwu Ofel, wuziri akuku nke na-esote ruo n'ebe di n'akuku owuwa anyanwu nke Onu

Ụzọ Ama Mmiri, ruokwa n'ụlọ elu nche nke ụlọ ukwu ahụ. ²⁷ Ndi ikom Tekoa wuru akụkụ nke ọzọ na-esote ya. Ha sitere n'ebe chere ụlọ elu nche nke ụlọnsọ ukwu ahụ ihu, wuzie mgbidi ahụ ruo na mgbidi di Ofel nso.

²⁸ Ufodu ndi nchujaja wuziri akụkụ na-esote, nke di n'ugwu, site n'Onu Uzọ Ama Inyinya. Onye obula wuziri mgbidi nke di n'ihu ụlọ ya.

²⁹ Zadok nwa Imea wuziri nke na-esota, bu akụkụ mgbidi ahụ chere ihu n'ụlọ ya. Shemaya nwa Shekanaya onye na-eche Onu Uzọ Ama Owuwa Anyanwu wuziri akụkụ nke na-esota.

³⁰ Hananaya nwa Shelemaya na Hanun nwa Zalaf nke isii, wuziri akụkụ mgbidi nke ọzọ. Meshulam nwa Berekaya wuziri akụkụ mgbidi na-esota, bukwa nke di n'ihu ụlọ obibi ya.

³¹ Malkija okpu uzu olaedo wuziri akụkụ na-esota ruo n'ụlọ ahụ ndi na-eje ozi n'ụlọnsọ, na ndi na-azu ahia na-anoko. Ụlọ a di na ncherita ihu Onu Uzọ Ama Nnyocha. Malkija sitekwara n'ebe ahụ wuzie mgbidi ahụ ruo n'onuulo ahụ di n'elu nkuku mgbidi ahụ. ³² Ndi okpu uzu olaedo na ndi ahia rucharara oru iwuzi akụkụ mgbidi nke foduru, site n'etiti onuulo ahụ di n'elu nkuku mgbidi ahụ ruo n'Onu Uzọ Ama Aturu.

4

Ndi iro

¹ Iwe were Sanbalat nke ukwu mgbe o nuru na anyi na-ewuzighari mgbidi ahụ niile. O were iwe di oku, onuma jukwara ya obi. O chiri ndi Juu ochi, kwaakwa ha emo. ² N'ihu ndi otu ya na

ndiisi agha Sameria, o kwuru si, “Gini ka ndi Juu ole na ole a na-adighi ike na-eme? Ha na-achọ iwughari mgbidi obodo a? Ha ga-achọ aja? Ha ga-arucha oru niile n’otu ubochi? Ha ga-esita n’aja a kupiasiri akupia mee ka nkume ndi a di ndu, ka o bu site na nkume ochie ndi a akporo oku?”

³ Tobaya onye Amon, onye no ya n’akuku mgbe ahụ, kwukwara okwu si; “Leenu udi mgbidi ha na-ewu! O buru na nkita ohia arikwasị ya n’elu o ga-ada!”

⁴ Mgbe ahụ, e kpere m ekpere si, “Chineke, biko nuru emo a na-akwa anyi. Ka ikwa emo ha laghachikwa ha n’isi; ka a dotakwa ha n’agha buru ha jee mba ozo. ⁵ Elefula mmehie ha anya, agbagharakwala ha, n’ihi na ha ledara gi anya, ledakwa anyi anya, bu ndi na-ewuzi mgbidi gi.”

⁶ Ya mere, anyi wuziri mgbidi ahụ ruo mgbe ha niile ruru okara n’idi elu ya, n’ihi na onye obula weputara obi ya iru oru.

⁷ Ma mgbe Sanbalat, Tobaya, ndi Arab, ndi Amon na ndi Ashdod nuru na oru iwuzi mgbidi Jerusalem na-aga n’ihu, nukwa na-emechichala ebe niile puru epu, iwe were ha nke ukwu.

⁸ Ha niile gbara izu ichiri ndi agha bia imegide Jerusalem, ime ka ogbaaghara di n’obodo ahụ.

⁹ Ma anyi kpere ekpere nye Chineke, kwubakwa ndi nche igzogide ha ehie na abali.

¹⁰ Mgbe ahụ, ndi Juda bidoro itamu ntamu na-asi, na ike ebidola igwu ndi oru ha, na

mkpomkpọ ihe fọduru ka buru ibu, na naani anyị apughị irucha mgbidi ahụ.

¹¹ Ma n'otu oge ahụ kwa, ndị iro anyị na-agba izu n'akukụ, na-achọ igbu anyị mgbe anyị na-eleghi anya ha maobu mara ka oru ahụ kwusi.

¹² Ndi Juu ndi bi ha nso biara otutu mgbe gwa anyi, "Ebe obula unu gbagara, ha ga-ebuso unu agha."

¹³ N'ihia ya, eguzobere m ndi ufodu n'ebe niile dikarisiri ala n'azu mgbidi ahụ, n'ebe niile ghere oghe, e guzobere ha, kpanye ha mma agha, ube na uta n'aka dika ezinaulo ha si di. ¹⁴ Mgbe m lezichara ihe niile anya, eguzooro m oto si ndi ahụ a na-asopuru, na ndi ochichi niile na ndi ozo n'obodo ahụ, "Unu atula ha egwu. Chetanu na Onyenwe anyi, nke di ukwu na-eyikwa egwu, ma bukwaaranu ezinaulo unu, umu unu ndi ikom ndi inyom, ndi nwunye unu na ulo unu agha."

¹⁵ Mgbe ndi iro anyi choputara na anyi amatala izu ojoo ha, na Chineke emebiekwala atumatu ha, anyi onwe anyi laghachiri n'oru anyi nke iwuzi mgbidi ahụ.

¹⁶ Sitekwa n'oge ahụ gaa n'ihu, anyi kere onwe anyi uzo abuo. Ufodu ndi ji ube, ota na uta na-anọ na nche mgbe ndi ozo na-arụ oru. Ndiisi niile putakwara guzo n'azu ndi Juda niile ebe ha no n'ihu oru ha. ¹⁷ Ndi na-edo nkume na ndi oru obula debere ngwa ogu ha n'ebe o ga-eru ha aka mgbe obula ha na-arụ oru. ¹⁸ Ndi ozo tinyere mma agha ha n'ukwu ha. Ndi na-egbu opi nokwa m n'akukụ mgbe niile maka ifu opi mgbe a chorọ ya.

¹⁹ Mgbe ahụ, asiri m ndi niile a na-asopuru, ndi ochichi na ndi mmadu ozo ahụ niile, “Oru anyi nwere iru di ukwu, gbasapukwa, anyi anokotaghi onu n’otu ebe, ekewakwara anyi ebe di iche iche na mgbidi. ²⁰ Ya mere, mgbe obula unu nuru uda opi, gbaranu oso bia n’ebe m no. Chineke ga-alukwara anyi ogu.”

²¹ Ya mere, anyi nogidere n’oru anyi site n’ihe mbu nke ututu ruo mgbe kpakpando putara. Okara n’ime ndi oru jikwa ube noro na nche.

²² Agwara m ndiisi oru niile okwu si ha na onyeisi oru obula na ndi na-enyere ya aka n’oru ga na-anọ na Jerusalem n’abali niile. N’uzo di otu a, ndi oru ga-aru oru ha n’oge ihe di, ma ha ga-anokwa na nche n’abali. ²³ N’oge ndi a niile, eyipughị m uwe m yi n’ahu. O nwekwaghị onye obula ozo, maobu nwanne m nwoke, maobu ndi nche na-eso m onye yipuru uwe ya ma onye ukwu ma onye nta. Mma agha anyi na-adikwa anyi n’ukwu mgbe niile, obuladi mgbe anyi chorọ mmiri.

5

Nehemaya enyere ndi ogbenye aka

¹ N’oge ahụ, ufodu ezinaulo bidoro itamu ntamu megide ndi juu ibe ha. ² Ufodu natamu na-asi, “Anyi na umu anyi di ukwu n’onuogugu. O buru na anyi ga-eri nri di ndu, o kwesikwara ka anyi nwee ike izuru oka.”

³ Ndi ozo na-asikwa, “Anyi agbaala ubi anyi, ubi vaini anyi na ulo anyi n’ibe ka anyi nweta mkpuru ubi n’oge unwu.”

⁴ Ma ndị ọzọkwa na-asị, “Lee na anyị gbazitere ego anyị jì tuọ ụtụ isi eze maka ubi anyị na ubi vainị anyị. ⁵ N’agbanyeghị na ọ bụ otu anụ ahụ na ọbara ka anyị na ndị Juu ọzọ nwere, dika ụmụ ha dị ka ụmụ anyị dikwa, ma anyị emeela ka ụmụ anyị ndị ikom na ndị inyom buru ndị ohu. Ụfodu n’ime ụmụ anyị ndị inyom aburulari ndị ohu, ma anyị enweghị ike nke aka anyị, n’ihi na ndị ọzọ bụ ndị nwezi ala ubi anyị na ubi vainị anyị niile.”

⁶ Iwe were m nke ukwuu mgbe m nuru mkpu akwa ha na mkpesa ndị a. ⁷ Ya mere, mgbe m chesiri echiche banyere ya, e boro m ndị a na-asopuru na ndị ọchịchị ebubo. A gwara m ha, “Unu na-anara ụmụna unu omurunwa ego unu enyere ha.” Ya mere, a kpọrọ m nzuko ọha mmadu maka imegide ha. ⁸ N’ubochi nzuko ahụ, agwara m ha okwu si, “Otutu n’ime anyị na-agbalị n’uzo niile ihu na anyị zutaghachiri ụmụna anyị ndị Juu bu ndị e resiri ndị mba ọzọ. Ma unu no n’ebe a na-agbalị ime ha ka ha gho ndị ohu unu. Ruo ole mgbe ka anyị ga-anogide na-agbaputa ha site n’onodu ibu ohu?” Ma ha niile ekwughị okwu obula, n’ihi na ha enweghị ihe ha ga-ekwu.

⁹ Agwakwara m ha okwu ọzọ si, “Ihe unu na-eme joro njo. O kwesighi ka unu tuọ egwu Chineke si otu a gbanari nkocha nke ndị iro anyị, bu ndị mba ọzọ?” ¹⁰ Mu onwe m na ụmụna m na ndị na-ejere m ozi na-agbazinye ụmụne anyị ego na oka. Ma ka anyị kwusi inara omurunwa. ¹¹ Nyeghachinu ha ala ubi ha niile ngwangwa, ma ubi vainị ha niile, ubi oliv ha niile, ulo ha

niile na ọmụrụnwá nke unu na-anara ha nke bú otu ụzọ n'ime nari nke ego, ọka, mmanya ọhuru na mmanu.

¹² Ha siri, “Anyị ga-enyeghachi ha. Anyị agakwaghị anara ha ihe ọzọ. Anyị ga-emezu ihe i kwuru.”

Mgbe ahụ, akpokotara m ndị nchụaja, mee ka ndị ndu na ndịisi ozi n'ụzọ iyi imezu nkwa ha. ¹³ Ayoghariri m ọnu ọnu uwe mwuda m si, “Otu a ka Chineke ga-esi yochapu site n'ụlọ ha na ihe nweta ha onye ọbụla nke na-agaghị edebezu nkwa a.”

Ndị niile zukoro kwere si, “Amen.” Ha tokwara ONYENWE ANYI: Ha niile mekwara ihe ha kwere na nkwa.

¹⁴ Ozo, n'ime afo iri na abuo ahụ a hoputara m i bu onyeisi ochichi na Juda, site n'iri afo abuo nke ibu eze Ataksekse ruo n'afọ iri ato na abuo ya, mu na umunne m esiteghị na nri a na-atukoro onyeisi ochichi were ihe oriri obula.

¹⁵ Ma o bughị otu a ka o si di na mbu, n'ihi na ndisi ochichi niile buru m uzọ chia boro ndi ahụ ibu arọ di ukwu. Ha na-anakota site n'aka onye obula iri mkpuru olaocha anọ, tinyere ihe oriri na mmanya ha na-ewebatakwa. Obuladi ndi na-enyere ha aka mekpakwara ndi mmadu ahụ. Ma emeghi m otu a, n'ihi itu egwu Chineke. ¹⁶ Kama, anogidesiri m ike n'oru iwughari mgbidi ahụ, achikotara ndi ikom m niile n'ebe ahụ n'ihi ije ozi a. O dighikwa ala anyi zuru.

¹⁷ Ma otu o di, ndisi Juu onuogugu ha di otu nari na iri na ise na-eri nri na tebul m, tinyere ndi na-abiakwute anyi site na mba ndi di anyi gburugburu. ¹⁸ Ihe na-ezu nri a na-eri n'ulo m

kwa ụbọchị bụ otu ehi na aturu isii gbara abuba, na otutu okuku,* na udi mmanya di iche iche a na-ebubata kwa ụbọchị iri obula. N'agbanyeghi nke a, o dighi mgbe obula m nara site n'aka ha utu ihe oriri nke onye na-achị ala kwesiri inweta, n'ihhi na ha onwe ha no na mkpa di ukwu.

¹⁹ Chineke m biko, echefula ihe m meere ndi a, gozie m n'uzo nke gi.

6

Izuzu ojoo megide Nehemaya

¹ Mgbe a gwara Sanbalat, na Tobaya, na Geshem onye Arab, na ndi iro anyi ndi ozo na m ewuzichaala mgbidi ahụ, na o dikwaghị ntipu foduru na ya, o bu ezie na n'oge ahụ, etinyebeghi m ibo n'onu uzo ama ya niile, ² Sanbalat na Geshem zitere m ozi a, "Bia ka anyi zukota n'otu obodo nta nke di n'obosara ala Ono."

Ma ha na-achọ uzo imeru m ahụ. ³ Ya mere, azara m ha site n'aka ndi ozi si, "Ana m aru oru di oke mkpa, agaghị enwe iridata. N'ihhi ginị ka oru a ga-eji kwusi mgbe m ga-ahapu ya ibia n'ebe i no?" ⁴ Ha zitere ozi ahụ ugboro anọ, ma enyere m ha otu osisa ahụ ugboro anọ.

⁵ Na nke ugboro ise, Sanbalat ziteere m onye na-ejere ya ozi, ya na akwukwo ozi nke e mechighi emechi o ji bia. ⁶ Nke a bu ihe e dere n'ime ya;

"Anula ya na mba niile, Geshem kwukwara otu ihe ahụ, na gi na ndi Juu na-akwado inupu isi. O bu ya mere i ji na-ewu mgbidi ahụ. Ozi

* **5:18** 5:18 Maabu, umu nnuu

ahụ na-ekwukwa na gị onwe gị na-achọ ibụ eze ha, ⁷ na ị hopụtala ndị amụma ndị ga-ekwuputa na Jerusalem na ị bụ eze ndị Juda. Ugbu a, ozi a ga-eru ntị eze, ya mere, bịa ka mụ na gị kparịta ụka n'etiti onwe anyị.”

⁸ Ma eziri m ya ozi sị, “O nweghị eziokwu ọbụla dị n'ihe ị na-ekwu, n'ihi na ha bụ ihe i cheputara n'obi gị.”

⁹ Nzube ha bụ ime ka ụjọ tọọ anyị. Ha na-ehekwa sị, “Ha ga-ada mba n'ọrụ a ma hapụkwa irucha ya.”

Ma akpọkuru m Chineke sị ya, “Biko gbaa aka m ume.”

¹⁰ Otu ụbọchị, a gara m n'ụlọ Shemaya, nwa Delaya, nwa Mehetabel, onye e mechibidoro ụzọ n'ụlọ ya. Ọ sịrị m, “Ka anyị zuko n'ụlọ Chineke, n'ime ụlọnsọ, ka anyị mechikwa ụzọ niile nke ụlọnsọ ahụ, n'ihi na ndị ikom na-abịa igbu gị, e, n'abalị ka ha na-abịa igbu gị.”

¹¹ Ma azara m si; “O kwesiri ka mụ onwe m bụ onyeisi ọchịchị gbaa ọsọ? O kwesiri ka mmadụ dika m* gbaa ọsọ gbaba n'ụlọnsọ Chineke izoputa ndu ya? Agaghị m aga.” ¹² Mgbe ahụ ka ọ doro m anya na Chineke agwaghị ya okwu ọbụla, kama na ọ bụ Tobaya na Sanbalat zuru ya. ¹³ E goro ya ọrụ ka ọ yinye m egwu, ka m site na-ime otu a mehie, mgbe ahụ, ha ga-ahụ ihe ha ga-eji nye m aha ọjọ, kwaa m emo.

---

* **6:11** 6:11 Ọ bụ naanị ndị nchụaja ka ọ dirị ibanye n'Ebe kachasi Nso nke ụlọnsọ ukwu ahụ. Ọnụ 18:22

14 “Chineke m, cheta Tobaya na Sanbalat, n’ihi ihe ndi a niile ha mere, chetakwa Noadaya, bu onye amuma nwanyi, na ndi amuma ndi ozo niile foduru, bu ndi ahụ choro ime ka m tuo egwu.” 15 E wuchara mgbidi ahụ n’ubochi iri abuo na ise nke onwa Elul, n’ime iri ubochi ise na abuo.

Ogwugwu oru

16 Mgbe ndi iro anyi niile nuru ya, mba niile ndi no anyi gburugburu turu ujo, obi jukwara ha oyi, n’ihi na ha matara na-aruru oru a site n’inyeaka Chineke.

17 Ozo, n’ubochi ndi ahụ ndi Juda a nasopuru na e zigara Tobaya otutu akwukwo ozi, akwukwo ozi Tobaya na-erutekwa ha aka. 18 N’ihi na otutu ndi Juda nuru iyi ino ya n’ukwu, n’ihi na ogo ya nwoke n’ala Juda bu Shekanaya nwa Ara. Ozokwa, Jehohanan nwa nwoke Tobaya na-alu nwa nwanyi Meshulam, nwa Berekaya. 19 Ha niile nogidere na-agwa m otu Tobaya si buru ezigbo mmadu. Ma ha napukwa gaa kororo ya ihe niile m kwuru. N’ihi ya Tobaya zitere otutu akwukwo ozi ime ka ujo tuo m.

7

1 Mgbe e wuzichara mgbidi ahụ, na mgbe m guzobesiri ibo n’onu uzo ya niile n’onodu ha, hoputakwa ndi obu abu na ndi nche, na ndi Livayi. 2 Enyefere m oru ilekota Jerusalem n’aka nwanne m nwoke bu Hanani, ya na Hananaya onye bu onyeisi ulo ukwu ahụ e wusiri ike, n’ihi na o bu nwoke na-ekwu eziokwu, burukwa

onye na-atụ egwu Chineke karịa ọtụtụ ndị ọzọ.
³ Agwara m ha, “Na-emeghenụ ọnu ụzọ ama naanị mgbe chi bọziri nke ọma. Kpọchiekwa ha mgbe ndị nche ka nọ na nche. Họputakwanụ ndị bi na Jerusalem ka ha buru ndị nche. Ufọdu ga-eche n’ebe a họputara ha, ufọdu ga-eche n’akukụ ụlọ nke aka ha.”

Ọnuogugu ndị lotara

⁴ N’oge a obodo ahụ buru ibu dịkwa mbara, ma ndị bi n’ime ya dị ole na ole n’ọnuogugu, ụlọ ndị dị n’ime ya bụkwa ihe ewugharibeghi. ⁵ Ya mere Chineke m tinyere ya n’obi m ka m chikọta ndị niile a na-asọpuru, ndị ọchịchị, na ndị niile bi n’obodo, maka idebanye aha n’akwukwọ ezinaulọ n’ezinaulọ. Achọtara m ebe e depụtara usoro ndị mmadụ niile bụ ụzọ lota Juda n’oge gara aga. Nke a bụ ihe m chọputara edere n’ime ya:

⁶ Ndi a bụ ndi obodo niile a na-achi achi, bụ ndi sitere na ndota n’agha nke Nebukadneza, eze Babilon, onye dotara ha n’agha buru ha laa n’ala ọzọ. Ha loghachitere na Jerusalem nakwa Juda, onye obula n’obodo nke aka ya. ⁷ Ndiisi ha na Zerubabel soo, bụ Jeshua, Nehemaya, Azaraya, Raamaya, Nahamani, Mōdekai, Bilshan, Misperet, Bigvai, Nehum na Baana.

Ihe ndepụta ọnuogugu ndi ikom Izrel bu nke a:

- 8 Ndi agburu Parosh, puku abuo, otu nari na iri asaa na abuo (2,172),
9 nke Shefataya, nari ato na iri asaa na abuo (372),
10 nke Ara, nari isii na iri ise na abuo (652),
11 nke Pahat-Moab site n'umu Jeshua na Joab, puku abuo, na nari asato na iri na asato (2,818),
12 nke Elam, otu puku, na nari abuo na iri ise na anọ (1,254),
13 nke Zatu, nari asato na iri anọ na ise (845),
14 nke Zakai, nari asaa na iri isii (760),
15 nke Binui, nari isii na iri anọ na asato (648),
16 nke Bebai, nari isii na iri abuo na asato (628),
17 nke Azgad, puku abuo, na nari ato na iri abuo na abuo (2,322),
18 nke Adonikam, nari isii na iri isii na asaa (667),
19 nke Bigvai, puku abuo, na iri isii na asaa (2,067),
20 nke Adin, nari isii na iri ise na ise (655),
21 nke Atea (site na Hezekaya), iri itoolu na asato (98),
22 nke Hashum, nari ato na iri ato na asato (328),
23 nke Bezai, nari ato na iri abuo na anọ (324),
24 nke Harif, otu nari na iri na abuo (112),
25 nke Gibion, iri itoolu na ise (95).
26 Ndi ikom Betlehem na Netofa, otu nari na iri asato na asato (188),
27 ndi Anatot, otu nari na iri abuo na asato (128),
28 ndi Bet-Azmavet, iri anọ na abuo (42),

- 29 ndi Kiriat Jearim, Kefira na Beerot, nari asaa na iri anọ na atọ (743),
 30 ndi Rema na Geba, nari isii na iri abụọ na otu (621),
 31 ndi Mikmash, otu nari na iri abụọ na abụọ (122),
 32 ndi Betel na Ai, otu nari na iri abụọ na atọ (123),
 33 ndi Nebo nke ọzọ, iri ise na abụọ (52),
 34 ndi agburu Elam nke ọzọ, otu puku, nari abụọ na iri ise na anọ (1,254),
 35 ndi Harim, nari atọ na iri abụọ (320),
 36 ndi Jeriko, nari atọ na iri anọ na ise (345),
 37 ndi Lod, Hadid, na Ono, nari asaa na iri abụọ na otu (721),
 38 ndi Senaa, puku atọ, na nari itoolu na iri atọ (3,930).

39 Ndi nchujaja:

- ndi agburu Jedaya site n'ezinaulo Jeshua, nari itoolu na iri asaa na atọ (973),
 40 ndi Imea, otu puku, na iri ise na abụọ (1,052),
 41 ndi Pashua, otu puku, na nari abụọ na iri anọ na asaa (1,247),
 42 ndi Harim, otu puku, na iri na asaa (1,017).

43 Ndi Livayi:

ndi agburu Jeshua site na Kadmiel nke umu Hodavaya, iri asaa na anọ (74).

44 Ndi obu abu:

ndi agburu Asaf, otu nari, na iri anọ na asato (148).

- 45 Ndi nche ọnu ụzọ ụlọnsọ ukwu:
 ndi agburu Shalum, Atea, Talmon, Akub,
 Hatita na Shobai otu nari, na iri ato na
 asato (138).
- 46 Ndi na-eje ozi n'ụlọnsọ:
 ndi agburu Ziha, Hasufa na ndi Tabaot,
 47 Keros, Sia, Padon,
 48 Lebana, Hagaba, Shalmal,
 49 Hanan, Gidel, Gaha,
 50 Reaya, Rezin, Nekoda,
 51 Gazam, Uza, Pasea,
 52 Besai, Meunim, Nefusim,
 53 Bakbuk, Hakufa, Hahua,
 54 Bazlut, Mehida, Hasha,
 55 Bakos, Sisera, Tema,
 56 Nezaya na Hatifa.
- 57 Agburu ndi na-ejere eze Solomon ozi,
 ya bu ndi agburu Sotai, Soferat, Perida,
 58 Jaala, Dakon, Gidel,
 59 Shefataya, Hatil,
 Pokeret-Hazebaim na Amon.
- 60 Ndi na-eje ozi n'ụlọnsọ na umu ndi
 na-ejere eze Solomon ozi, di nari ato
 na iri itoolu na abuo (392).
- 61 Ndi a bu ndi ozo sitere n'obodo Tel
 Mela, Tel Hasha, Kerub, Adon na Imea,
 nke di n'ala Peshia lota. Ma ha
 enweghi ike igosi ezinaulo ebe agburu
 ha si n'Izrel.
- 62 Ndi agburu:

Delaya, ndi Tobaya na ndi Nekoda, nari isii na iri anọ na abụọ (642).

⁶³ Sitekwa n'etiti ndi nchụaja:

Ndi agburu:

Hobaya, Hakoz na Bazilai (nwoke luru ada Bazilai onye Gilead a kpọọ ya aha n'aha ha).

⁶⁴ Ndi a choro ebe e deputara usoro omumu ha n'akwukwo, ma ha achotaghi ha n'ihia ya e wepuru ha n'oru nchujaja dika ndi na-adighi ocha. ⁶⁵ N'ihia nke a, onyeisi ochichi nyere iwu ka ha ghara iri ihe aja dikarisiri nsọ, tutu ruo mgbe a ga-enwe onye nchujaja na-eji Urim na Tumim ajuta ase.

⁶⁶ Nkpokota onuogugu ndi niile lotara di iri puku anọ na abụọ, na nari ato na iri isii (42,360), ⁶⁷ nke a agunyeghi ndi ohu ndi ikom na ndi inyom di puku asaa, na nari ato na iri ato na asaa (7,337), ndi ikom na ndi inyom, ndi obu abu* di nari abụọ, na iri anọ na ise (245). ⁶⁸ Inyinya di nari asaa na iri ato na isii (736), inyinya muul nari abụọ na iri anọ na ise (245), ⁶⁹ inyinya kamel di nari anọ na iri ato na ise (435), ebe inyinya ibu di puku isii, na

---

* **7:67** 7:67 Tinyere ndi Livayi na-abu abu, e nwere otutu ndi ozo na-abu abu n'oge mmemme di iche iche, dika n'oge olulu nwanyi, na n'oge olili na onwu Ezzr 2:65

nari asaa na iri abuo (6,720).

⁷⁰ Ma ufodu n'ime ndiisi ezinaulo nyere onyinye maka oru ahụ. Onyeisi ochichi tinyere n'uloaku otu puku darik olaedo (1,000),[†] iri efere olaedo ise (50) na uwe ndi nchujaja nari ise na iri ato (530). ⁷¹ Ufodu ndiisi ezinaulo tinyere n'uloaku maka ije ozi ahụ, darik olaedo puku iri abuo (20,000),[‡] na otutu minas olaocha puku abuo na nari abuo (2,200).[§] ⁷² Nkpokota onuogugu nke ndi mmadu foduru nyere bu, darik olaedo puku iri abuo (20,000), na minas olaocha puku abuo (2,000), na uwe ndi nchujaja iri isii na asaa (67).

⁷³ Ndi nchujaja, na ndi Livayi, na ndi nche onu uzọ, ndi obu abu na ndi na-eje ozi n'ulosọ, tinyere ufodu ndi mmadu na ndi Izrel niile foduru, gara birikwa n'obodo nke ha.

Ezra aguo site n'akwukwo iwu

Mgbe onwa asaa ruru, n'oge a ndi Izrel niile e birila n'obodo nke aka ha,

8

¹ Ndi mmadu niile zukoro dika otu onye na mbara ala di n'Onu Uzọ Ama Mmiri. Ha gwara Ezra onye nkuzi ka o weta akwukwo Mosis, nke ONYENWE ANYI nyere ndi Izrel n'iwu.

[†] **7:70** 7:70 Ya bu kilogram asato na uma ano   [‡] **7:71** 7:71 Darik idi arọ ya ruru nari kilogram na iri kilogram asaa   [§] **7:71** 7:71 Idi arọ ya ruru otu toonu na uma abuo

² Ya mere, Ezra, onye nchụaja weputara akwụkwọ Iwu ahụ n'ụbọchị mbụ nke ọnwá asaa n'ihu mkpọkọta ahụ bụ nke ndị ikom na ndị inyom na onye ọbụla ga-aghọta ihe mejuputara.

³ O chere ihu n'Ọnụ Ụzọ Ama Mmiri were oke olu guọ ya site n'ututu ruokwa ehihie n'ihu ndị nwoke, ndị nwanyị na ndị ọzọ nwere ike ighọta ihe o na-agụ. Mmadụ niile gekwara ntị na nguputa nke akwụkwọ iwu ahụ.

⁴ Ezra onye ode akwụkwọ, rigoro n'elu ihe mgbakwasị ụkwụ ha mere maka nke a. Ndị guzo n'aka nri ya bụ, Matitaia, Shema, Anaia, Ụraya, Hilkaya na Maaseia. Ndị guzo n'aka ekpe ya bụkwa ndị a: Pedaia, Mishael, Malkija, Hashum, Hashbadana, Zekaraya na Meshulam.

⁵ Ezra meghere akwụkwọ ahụ mgbe mmadụ niile na-ahụzu ya n'ihi na o guzoro n'ebe dị elu mgbe ọ na-agụ ya. Mmadụ niile guzoro ọtọ mgbe ọ na-agụ ya. ⁶ Mgbe ahụ, Ezra gọziri ONYENWE ANYỊ Chineke ukwu ahụ, mmadụ niile zakwara sị; "Amen! Amen!" Ha chịliri aka ha abụọ elu, kpọọ isiala nye ONYENWE ANYỊ.

⁷ Ndị Livayị aha ha bụ Jeshua, Bani, Sherebaya, Jamin, Akub, Shabetai, Hodia, Maaseia, Kelita, Azaraya, Jozabad, Hanan na Pelia, kuziri ndị mmadụ ihe dị n'Iwu mee ka ha ghọta ya dika ha guzo n'ebe ahụ. ⁸ Ha guputara site n'akwụkwọ iwu Chineke ahụ, sugharịa ya, kowazie ọkpurukpụ okwu niile dị n'ihe a guputara, mee ka ndị mmadụ ghọta ihe a na-akuputa nke ọma.

⁹ Mgbe ahụ, Nehemaya, onyeisi ọchịchị, na Ezra, ode akwụkwọ na onye nchụaja, na ndị

Livayi ahụ na-atuziri ndi mmadu ihe, gwara ndi ahụ niile si: “Taa bu ubochi di nsọ nye ONYENWE ANYI, Chineke unu. Unu erula uju maobu bee akwa.” N’ihi na ha niile na-akwa akwa mgbe ha na-ege nti n’okwu niile nke iwu ahụ.

¹⁰ Nehemaya gwakwara ha si; “Laanụ n’ulo unu gaa mee mmemme oriri na onunu nyekwanu ndi na-enweghi nke ha ga-eri. Ubochi taa di nsọ nye Chineke anyi. Unu erukwala uju, n’ihi na onu ONYENWE ANYI bu ike unu.”

¹¹ Ndi Livayi mere ka ndi mmadu ahụ noro nwayoo, na-asị, “Noronu nwayoo, n’ihi na taa bu ubochi di nsọ, o bughị ubochi iru uju na anya mmiri.”

¹² Ya mere, ha niile lawara i ga rie ma nuo, na ikenye ndi ozọ site n’ihe ha nwere. Ha gwakwara ime mmemme nke oke onu, n’ihi na ha ghotara okwu agwara ha.

¹³ N’ubochi nke abuo nke onwa ahụ, ndiisi ezinaulo niile na ndi nchujaja, na ndi Livayi, zukoro n’ebe Ezra, bu onye nkuzi no, maka itinye uche n’akwukwo iwu ahụ. ¹⁴ Mgbe ha na-agu ya, ha choputara ebe ONYENWE ANYI gwara Mosis si ya na umu Izrel kwesiri ibi n’ulo ikwu mgbe obula a na-eme mmemme ulo ikwu nke a ga-eme n’onwa ahụ. ¹⁵ O kwukwara na ha ga-ekwusa okwu a n’obodo niile nke Juda na Jerusalem si; “Gaanu n’ala ugwu ugwu gbute alaka osisi oliv ulo, na alaka oliv ohia, na alaka osisi mietul,* na alaka nkwy, na alaka osisi ndi ozọ na-enye ndo nke a ga-eji wuo ebe unu ga-ebi

---

* **8:15** 8:15 Mietul bu ahija na-esi isi utọ. Aiz 41:19; 55:13

tutu ruo mgbe mmemme ahụ ga-agwụsi, dika e dere ya n'akwukwọ iwu.”

¹⁶ Ya mere, ndi ahụ puru gaa weta alaka osisi, jiri ha wuore onwe ha ulo ahija ha ga-ebi nwa mgbe nta n'elu ulo ha, na n'ogige ulo nke aka ha, nakwa n'ogige ulo Chineke, na mbara ala Onu Uzọ Ama Mmiri, na n'akuku Onu Uzọ Ama Ifrem.

¹⁷ Ndi ahụ niile si na ndota n'agha lota wuuru onwe ha ulo ikwu biri n'ime ya ubochi asaa ahụ niile e mere mmemme ahụ. Oke onu juputara obi mmadu niile, n'ihi na site n'oge Joshua nwa Nun ruo n'oge a, o nwebeghi mgbe umu Izrel mere mmemme a n'uzo di otu a.

¹⁸ Ezra na-aguputa site n'akwukwọ iwu Chineke kwa ubochi, site n'ubochi mbu ruo n'ubochi ikpeazu. Ha mere mmemme ahụ ubochi asaa ma n'ubochi nke asato ha nwere ogbakọ ofufe mmechi dika e dere ya n'iwu.

9

Nkwuputa mmehie

¹ N'ubochi nke iri abuo na anọ nke otu onwa ahụ, ndi Izrel niile zokwara na obubu onu, yiri uwe iru uju, kpokwasikwa onwe ha ntụ n'isi. ² Ndi si n'agburu Izrel wezugakwara onwe ha site n'ebe ndi mba ozọ niile no. Ha guzoro n'onodu ha kwuputa mmehie ha na ajo omume nke nna nna ha. ³ Ha guzokwara n'ebe ahụ ha no guo site n'akwukwọ iwu nke ONYENWE ANYI, bu Chineke ha ruo awa ato. Ha jikwa awa ato nke ozọ kwuputa mmehie ha, na ife ONYENWE ANYI Chineke ha ofufe. ⁴ Mgbe ahụ Jeshua, Bani, Kadmiel, Shebanaya, Buni, Sherebaya, Bani na

Kenani rigoro guzo n'elu ihe nguzo ndi Livayi. Ha jiri oke olu kpokuo ONYENWE ANYI bu Chineke ha. ⁵ Ndi Livayi ndi a, Jeshua, Kadmiel, Bani, Hashabneia, Sherebaya, Hodia, Shebanaya na Petahaya siri, "Bilienu otu, too ONYENWE ANYI Chineke unu, onye na-adi site n'ebighi ebi ruo ebighi ebi."

"Ka aha gi di ebube buru ihe a goziri agozi, ka o buru ihe e buliri elu kari ngozi niile na otuto niile. ⁶ Gi onwe gi, naani gi bu ONYENWE ANYI. Gi kere eluigwe, o buladi eluigwe kachasi elu, na kpakpando niile nke mbara eluigwe, uwa na ihe niile di n'ime ya, oke osimiri niile na ihe niile di n'ime ha. O bu gi na-enye ihe niile ndu, usuu niile nke eluigwe na-akpokwa isiala nye gi.

⁷ "Gi, onwe gi bu ONYENWE ANYI Chineke ahụ, onye hoputara Ebram site n'obodo Uo nke ndi Kaldia, kpoputa ya, gugharia aha ya ka o buru Ebrahim. ⁸ I hukwara n'obi ya kwesiri ntukwasi obi nye gi, gi na ya gbakwara ndu na i ga-enye umu ya ala ndi Kenan, nke ndi Het, nke ndi Amorait, nke ndi Periz, nke ndi Jebus na nke ndi Gigash. I mezuola nkwa gi n'ihi na i bu onye ezi omume.

⁹ "I huru nsogbu na iru uju niile nke nna nna anyi ha n'ala Ijipt; i nukwara akwa ha n'akuku Osimiri Uhie. ¹⁰ I gosiri Fero na ndiisi ochichi ya na ndi ya niile otutu ihe iribama na oru ebube n'ihi na i huru otu ha siri site na nganga juru ha obi mesoo ndi gi mmeso ojoo. Uwa niile maara aha gi taa n'ihi oru ebube ndi a niile i ruru. ¹¹ I kewara Osimiri Uhie abuo

mee ka ndị gị site n'ala akọrọ gafee. Ma i mere ka ndị iro ha na-achụ ha ọsọ nwụọ n'ime oke osimiri ahụ. Ha mikpuru dika nkume danyere n'ime mmiri, nke oke osimiri. ¹² I ji ogidi igwe ojii duo nna nna anyị ha n'ehihie, ma were ogidi ọkụ duo ha n'abalị, inye ha ihè ka ha ghara ijehie ụzọ.

¹³ "I sitere n'eluigwe gwa ha okwu, ị rịdatara n'ugwu Saịnai, ị nyere ha iwu na ntuziaka niile ziri ezi, nyekwa ha ụkpuru na ihe niile dị mma nke enyere n'iwu. ¹⁴ I mere ka ha mata ụbọchị izuike gị dị nsọ, nyekwa ha iwu site n'ọnu ohu gị Mosis, ka ha debe iwu gị na ụkpuru gị niile. ¹⁵ I sitere n'eluigwe nye ha achicha mgbe agụụ guru ha, sitekwa na nkume nye ha mmiri mgbe akpịrị kpọrọ ha nkụ. I sịkwara ha baa n'ime ala ahụ inweta ala ahụ bụ nke i weliri aka gị n'ụzọ iyi inye ha.

¹⁶ "Ma nna nna anyị ha erubeghị isi n'okwu gị, n'ihị isiike ha na nganga ha. ¹⁷ Ha egegghị ntị ọbụla, ha echetakwaghị ihe ịrịbama niile i meere ha. Kama ha nupuru isi hoputara onwe ha onyeisi ga-eduru ha ilaghachi Ijipt. Ma ị bụ Chineke onye na-eme ebere, onye na-agbaghara mmehie ndị gị mgbe ọbụla. Ị bụ onye obioma, onye iwe na-adighị ewe ọsịiso. I juputara n'ihunanya na amara mgbe niile. N'ihị ya, ị gbakutaghị ha azụ, ¹⁸ ọ bụladị mgbe ha meere onwe ha nwa ehi ha kpuru akpu kwuo sị, 'Nke a bụ chi unu. O bụ ya si n'ala Ijipt duputa anyị,' maobu mgbe ha mehiere megide gị n'uzọ niile.

¹⁹ "Ma n'ihị obi ebere gị nke dị ukwuu,

ị hapụghị ha ka ha nwụọ n'ọzara. Ogidi igwe ojii ahụ duuru ha ụbọchị niile, ma ogidi ọkụ ahụ dukwara ha abalị niile. ²⁰ I zitere ezi Mmụọ nke gị ime ka ha nwee uche. Ị gbochikwaghị mánà gị iru ha ọnụ, ị nyekwara ha mmiri n'ihì akpịrị ikpọ nkụ ha. ²¹ Iri afọ anọ ka i debere ha ndụ n'ọzara. O dighị ihe korọ ha n'oge ahụ. Uwe ha akaghị nka, ukwu ha azaghị.

²² “I nyere ha alaeze na mba dị iche iche, kenye ha ọbụladị ebe ndị dịkarisiri anya. Ha nwetara ala Saihọn bụ eze Heshbọn, na ala Oğ bụ eze Bashan. ²³ I mere ka ụmụ Izrel mụbaa dika kpakpando nke eluigwe, ị kpọbatara ha n'ala ahụ i gwara ndị bụ nna ha ka ha baa nweta. ²⁴ Ụmụ ha banyere nweta ala ahụ. I meriri ndị Kenan n'ihu ha, bụ ndị bi n'ala ahụ. I weere ndị Kenan ahụ nyefee n'aka ha, ha na ndị eze ha, na ndị niile bi n'ala ahụ ka ndị gị jiri ha mee ihe ọbụla ha kpebiri n'obi ha. ²⁵ Ndị gị nwetara ala mara mma, na ọtụtụ obodo e wusiri ike; ha nwetakwara ọtụtụ ụlọ nke ihe ọma juru n'ime ha, na olulu mmiri e gwuru nke ọma, na ubi vainị mkpuru dị, na ubi oliv, na ọtụtụ osisi ọma ndị ọzọ na-amị mkpuru. Ha rijuru afọ, ahụ ha mara mma ile anya, ha n'urikwara ọnụ n'ihì ngozị ị gọziri ha.

²⁶ “Ma ha nupuru isi n'okwu gị, jụ iwu gị, gbuo ndị amụma tụtụ ha mmehie ha n'ihu, meekwa ọtụtụ ihe ọjọọ ndị ọzọ dị iche iche. ²⁷ N'ihì nke a, i nyefere ha n'aka ndị iro ha, ndị kpagburu ha. Ma n'ime mkpagbu ha, ha kpokuru gị, ị nọkwa n'eluigwe n'ekpere ha,

sitekwa n'obi ebere gi zigara ha ndi b̄jara zop̄uta ha, na ndi nap̄utara ha site n'aka ndi iro ha.

²⁸ “Ma mgbe ihe bidoro igara ha nke oma, ha mekwara ihe joro njo n'ihu gi. Ozokwa, i nyefere ha n'aka ndi iro ha ka ndi iro ha merie ha. Ma mgbe obula ndi gi cheghar̄ikwutere gi, kpokuo gi ka i nyere ha aka, i na-anu ar̄ir̄io ha, sitekwa n'obi ebere gi gbaputa ha.

²⁹ “I doro ha aka na nti si ha loghachi debe ihe i nyere n'iwu. Ma ha sitere na nganga juru ha obi ju idebe iwu gi. Ha mehiere megide ihe niile i nyere n'iwu, o bu ezie na ha maara na idebe ya ga-ewetara ha ndu. Ma site n'isiike ha, ha gbakutara gi azu, buru ndi isiike na ndi juru ige nti. ³⁰ Ma i sitere na ntachiobi gi nye ha ogologo oge icheghari; i doro ha aka na nti site n'onu ndi amuma gi, ma ha egeghi nti. Ya mere, i kwenyekwara ka ndi iro ha merie ha oz̄o. ³¹ Ma n'ih̄i obi ebere gi i bibighi ha kpamkpam; i gbakutakwaghi ha azu n'ih̄i na i bu Chineke onye di ebere na onye amara.

³² “Ugbu a, Chineke anyi, Chineke di ukwu, onye di ike dikwa ebube, onye na-edebe ogbugba ndu ihunanya ya, ka onodu ihe isi ike a ghara ibu ihe nta n'anya gi. Ntaramahuhu nke dakwasiri anyi, ndi eze anyi na ndi ndu anyi, ndi nchaja anyi, ndi amuma anyi, nna nna anyi ha na ndi gi niile, site n'oge ndi eze Asiria buru uz̄o lughuo anyi n'agha tutu ruo taa. ³³ Ma gi onwe gi bu onye ezi omume, n'ihe niile b̄iakwasiri anyi; I mere ihe kwesiri, ebe anyi onwe anyi mere ajo omume. ³⁴ Ndi eze

anyị, ndị ndụ anyị na ndị nchụaja na nna nna anyị edebeghi iwu gi; ha anaghikwa nti n'ihe niile i nyere n'iwu maobu ihe ama gi nke i doro ha aka na nti idebe. ³⁵ O buladi mgbe ha no n'alaeze nke aka ha na-ekpori ndu, nke oke idi mma gi nke i mere ka o rute ha aka, n'ala oma ahụ sara mbara nwere ume i nyere ha, ha efeghi gi ofufe, ha esitekwaghi n'uzo ojojo ha chigharia.

³⁶ “Ma lee, anyi bu ndi ohu taa, e, anyi bu ndi ohu n'ala ahụ i nyere nna nna anyi ha, ka o buru ebe ha ga-esi rie mkpuru o miputara na ihe oma o na-amiputa. ³⁷ N'ih i mmehie anyi, mkpuru oma niile a na-esi na ya weputa ka ndi eze ahụ niile i mere ka ha na-ach i anyi na-ewere. Ha nwere ike n'ahụ anyi, na n'ebe anu ulo anyi di ka o si di ha mma. Anyi na-ahujukwa anya.

Nkwekorita nke mmadu niile

³⁸ “N'ih ihe ndi a niile, anyi na-ekwe gi nkwa ugbu a na anyi ga-efe gi. Anyi, ndiisi anyi, ndi Livayi na ndi nchujaja, na-etinye aha anyi n'ogbugba ndu a.”

10

¹ Ndi tinyere aka, n'akwukwo ahụ bu:

Onyeisi ochichi:

Nehemaya nwa Hakalaya.

Zedekaya, ² Ndi ozo bu Seraya, Azaraya, Jeremaya,

3 Pashua, Amaraya, Malkija,
 4 Hatush, Shebanaya, Maluk,
 5 Harim, Meremot, Qbadaya,
 6 Daniel, Gineton, Baruk,
 7 Meshulam, Abija, Mijamin,
 8 Maazaya, Bilgai na Shemaya.
 Ndi a bu ndi nchuaja.

9 Ndi Livayi so tinya aka ha n'akwukwo bu,
 Jeshua nwa Azanaya, Binui otu n'ime umu
 Henadad, Kadmiel,
 10 ndi so ha na-aru oru: Shebanaya,
 Hodia, Kelita, Pelaia, Hanan,
 11 Mika, Rehob, Hashabaya
 12 Zakua, Sherebaya, Shebanaya,
 13 Hodia, Bani na Beninu.

14 Ndiisi ochichi tinyere aka ha bu,
 Parosh, Pahat-Moab, Elam, Zatu, Bani,
 15 Buni, Azgad, Bebai,
 16 Adonaija, Bigvai, Adin,
 17 Atea, Hezekaya, Azoa,
 18 Hodia, Hashum, Bezai,
 19 Harif, Anatot, Nebai,
 20 Magpiash, Meshulam, Hezia,
 21 Meshezabel, Zadok, Jada,
 22 Pelataya, Hanan, Anaia,
 23 Hoshea, Hananaya, Hashub,
 24 Halohesh, Pilha, Shobek,
 25 Rehum, Hashabna, Maaseia,
 26 Ahaya, Hanan, Anan,
 27 Maluk, Harim na Baana.

28 “Ndi ọzọ fọdurụ bu ndi nchujaja, ndi Livayi, ndi nche, ndi obu abụ, ndi na-eje ozi n’ulonso na ndi ahụ niile sitere n’irube isi n’iwu Chineke wezuga onwe ha site n’ebe ndi mba ọzọ ahụ bi ha gburugburu nọ, ha na ndi nwunye ha na umu ha ndi ikom na ndi inyom, bu ndi niile tozuru ighota ihe. 29 Ndi a niile sooro umunne ha ndi Izrel a na-asopuru, jikotaa onwe ha n’obubu onu na inu iyi igbaso iwu Chineke, nke o nyere site n’aka Mosis, bu ohu Chineke; na ilezi anya rube isi n’ihe niile enyere n’iwu, ntuziaka niile na ukpuru niile nke ONYENWE ANYI bu Onyenwe anyi.

30 “Anyi kpebikwara na umu anyi ndi ikom na ndi inyom agaghi alu di maobu nwunye site na mba ọzọ.

31 “Anyi kpebikwara na o buru na ndi mba ọzọ eburu ngwa ahia ha maobu mkpuru ubi ha bia ire ya n’ubochi izuike, maobu n’ubochi ọzọ di nsọ, anyi agaghi azu ihe obula. Anyi na-ekpebikwa na anyi agaghi aru oru obula n’afọ nke asaa niile, kwekọkwa na anyi ga-agbaghara umunna anyi niile ji anyi ugwo n’afọ ahụ.

32 “Anyi kwekoritakwara na anyi ga-atu utu otu uto n’ime uto atọ nke otu shekel afọ niile maka iji kwadoo oru ulonso ukwu Chineke, 33 maka ime ka ihe ndi a diri n’ulonso ukwu ahụ: achicha nsọ, onyinye oka nke ubochi niile, aja nsure oku na onyinye nke ubochi izuike, mmemme onwa ohuru niile, ha na mmemme ndi ọzọ niile a kara aka, maka aja di nsọ niile na aja ikpuchi mmehie ndi Izrel,

maka ozi niile a na-aga n'ụlọnsọ Chineke anyị.

³⁴ “Anyị bu ndị nchụaja, ndị Livayị na ndị ọzọ, ejirila ife nza chọputa mgbe ezinaụlọ ọbụla n'etiti anyị ga-eji bubata nku n'ụlọ Chineke anyị n'oge ya kwa afọ, maka ebe ichụ aja nke ONYENWE ANYỊ Chineke anyị dika e dere ya n'iwu.

³⁵ “Anyị kpebikwara na mmadu niile n'otu n'otu ga na-ewebata mkpuru mbu nke ihe ubi ya n'ụlọnsọ ONYENWE ANYỊ, na mkpuru osisi ọbụla, maọbu ihe ubi ndi ozo.

³⁶ “Dika e dere ya n'Iwu, anyi ga-ewebata umu ndi ikom mbu anyi, na nwa mbu nke igwe ehi, na igwe ewu na aturu anyi niile, n'ulo Chineke anyi. A ga-enye ha ndi nchujaja na-eje ozi n'ebe ahụ.

³⁷ “Karịsịa, anyi ga-ewebata n'ulo ichikoba ihe nke ulonsọ Chineke anyi, nyekwa ha ndi nchujaja, utu oka mbu anyi kworo, ya na onyinye ndi ozo nke mkpuru ubi mbu anyi, dika mmanya vaini mbu, mmanu oliv mbu na mkpuru osisi ndi ozo. Anyi kpebikwara inye ndi Livayị otu uzọ n'ime uzọ iri nke ihe niile anyi nwetara n'ubi anyi, n'hi na o bu oru ndi Livayị inakota otu uzọ n'uzo iri site n'obodo niile ebe anyi na-arụ oru.

³⁸ Ndi nchujaja bu umu umu Eron ga-eso ndi Livayị mgbe ha na-anakota onyinye otu uzọ n'ime uzọ iri ndi a. Ha ga-ewekota ihe ndi a niile webaa ha n'ulo Chineke anyi, ruo n'ime

onụụlọ ichikọba ihe,* nke ụlọakụ. ³⁹ Ndi Izrel na ndi Livayi, kwesiri iweta onyinye oka ha, na mmanya vaini oheru, na mmanu oliv n'ime ulo ichikọba ihe, n'ebe a na-edebe ngwongwo niile e ji eje ozi n'ulo ukwu ahụ, nke ndi nchajaja na-eje ozi, ndi nche na nke ndi obu abụ.

“Anyi agaghị agbakutakwa ulo Chineke anyi azu.”

11

Ndi oheru ga-ebi na Jerusalem

¹ Ugbu a, ndiisi Izrel bi n'obodo nsọ Jerusalem n'oge a, ma e sitere n'ife nza hoputa otu uzọ n'ime uzọ iri nke ndi bi n'obodo ndi ozọ niile ka ha bja biri na Jerusalem, bu obodo nsọ ahụ, ebe uzọ itoolu foduru bikwa n'obodo nke aka ha. ² Ndi mmadu toro ndi niile jiri afọ ofufu horo ibia soro biri na Jerusalem.

³ Ndi a bu ndiisi ala ahụ a na-achi achi ndi bjara biri na Jerusalem (ma otutu ndi Izrel, ndi nchajaja, ndi Livayi, ndi na-eje ozi n'ulonso na umu ndi na-ejere Solomon ozi biiri n'obodo Juda, onye obula n'ihe onwunwe ya n'obodo ha di iche iche. ⁴ Ebe ndi ozokwa bu ndi sitere na Juda na Benjamin, biiri na Jerusalem).

---

* **10:38** 10:38 Otutu onụụlọ nchikọba ihe di n'ogige ulonso ukwu ahụ. O bu n'ebe a ka a na-edebe ngwongwo niile di nsọ. Gụo ebe ndi a; 1Ih 9:26; 2Ih 31:11; Neh 13:7; Mal 3:10.

Ndị sitere n'agburu Juda bu ndi a:

Ataia nwa Uzaya, nwa Zekaraya, nwa Amaraaya, nwa Shefataya, nwa Mahalalel, nwa Perez;

⁵ na Maaseia nwa Baruk, nwa Kol-Hoze, nwa Hazaia, nwa Adaya, nwa Joiarib, nwa Zekaraya, nwa onye Shilo.*

⁶ Onuogugu umu Perez niile bi na Jerusalem di nari ano, na iri isii na asato (468). Ha bu ndi ikom gbara dimkpa.

⁷ Ndị sitere n'agburu Benjamin bu,

Salu nwa Meshulam, nwa Joed, nwa Pedaia, nwa Kolaya, nwa Maaseia, nwa Itiel, nwa Jeshaya, ⁸ ya na ndi na-eso ya bu umu Gabai na Salai. Onuogugu ha di nari itoolu na iri abuo na asato (928).

⁹ Juel nwa Zikri bu onyeisi ha. Juda nwa Hasenua bu onye na-eso ya, na onye n-achị akuku oheru nke obodo ahụ.

¹⁰ Ndị sitere n'etiti ndi nchujaja bu, Jedaya nwa Joiarib, na Jakin,

¹¹ na Seraya nwa Hilcaya, nwa Meshulam, nwa Zadok, nwa Meraiot, nwa Ahitub onye na-elekota ulo ukwu Chineke.

¹² Onuogugu ndi ikom ha na ha na-aruko oru n'ulo ukwu ahụ bu nari asato na iri abuo na abuo (822).

Adaya, nwa Jeroham, nwa Pelalaya, nwa Amzi, nwa Zekaraya, nwa Pashua nwa Malkija, ¹³ na ndi ikom bu ndisi ezinaulo ndi so ya ruo oru di nari abuo na iri ano na abuo (242) n'onuogugu,

* **11:5** 11:5 Maobu, Shela

Amashai nwa Azarel, nwa Ahazai, nwa Meshilemot, nwa Imea, ¹⁴ na ndị otu ya n'ọrụ ndị bukwa dimkpa, dī otu narị na iri abụọ na asatọ (128) n'ọ̀nụ̀ọ̀gụ̀gụ̀.

Onyeisi ha bụ Zabdiel nwa Hagedolin.

¹⁵ Site na ndị Livayị:

Shemaya nwa Hashub, nwa Azrikam, nwa Hashabaya, nwa Buni,

¹⁶ na Shabetai, na Jozabad, mmadụ abụọ na ndị ndu ndị Livayị, ndị ọ bụ ha na-arụ ọrụ dī n'ezị nke ụlọ Chineke;

¹⁷ Matanaya nwa Mika, nwa Zabdi, nwa Asaf, bụ onyendu nke duru n'ekpere na ofufe ekele.

Bakbukaya onye nke abụọ n'etiti ndị otu ya, na Abda nwa Shamua, nwa Galal, nwa Jedutun, bụ ndị na-enyere ya aka.

¹⁸ Ọ̀nụ̀ọ̀gụ̀gụ̀ ndị Livayị niile nọ na obodo nsọ ahụ dī narị abụọ na iri asatọ na anọ (284).

¹⁹ Ndị nche ọ̀nụ̀ ụ̀zọ̀ ama,

Akub, Talmon na ndị otu ha dī otu narị na iri asaa na abụọ (172) n'ọ̀nụ̀ọ̀gụ̀gụ̀, ha bụ ndị na-eche nche n'ọ̀nụ̀ ụ̀zọ̀ ama niile.

²⁰ Ndị fọduru n'Izrel, ha na ndị nchụaja, na ndị Livayị, nọ n'obodo Juda niile, onye ọbụla n'ihe nketa ya.

²¹ Ndị ahụ niile na-eje ozi n'ụlọnsọ bi n'ugwu Ofel. Ndịisi ha bụ Ziha na Gishpa.

²² Onye na-elekọta ndị Livayị bi na Jerusalem bụ Uzi, nwa Bani, nwa Hashabaya, nwa Matanaya, nwa Matanaia, nwa Mika. Uzi bụ otu

onye si n'ikwu Asaf, ndị ọbụ abụ maka ije ozi nke ụlọ Chineke. ²³ Eze hoputara ndị ọbụ abụ nyekwa ha ọrụ ha kwesiri iru ụbọchị niile.

²⁴ Petahaya nwa Meshezabel, onye bụ otu n'agburu Zera, nwa Juda, bụ onyeoziri eze banyere ihe niile gbasara ndị mmadu ahụ.

²⁵ Obodo ụfọdu ebe ndị Juda bi bụ ndị a: Kiriath Aba, Dibon, Jekabzeel na obodo nta ndị di ha gburugburu, ²⁶ Jeshua, Molada, Bet-Pelet, ²⁷ Haza Shual, Bíasheba na obodo ya niile, ²⁸ Ziklag, Mekona na obodo ya niile, ²⁹ En-Rimon, Zora, Jamut, ³⁰ Zanoa, Adulam na obodo nta di ha gburugburu, Lakish, ala di ya gburugburu, Azeka na obodo ya niile. Nke a putara na ndị mmadu bi site na Bíasheba ruo na Ndagwurugwu Hinom.

³¹ Ndị agburu Benjamin biri na Geba, Mikmash, Aija, Betel na obodo di ya gburugburu, ³² Anatot, Nob, Ananaya, ³³ Hazo, Rema, Gitaim, ³⁴ Hadid, Zeboim, Nebalat, ³⁵ Lod, Ono na Ge Harashim.†

³⁶ Ụfọdu n'otu ndị Livayi, ndị ebe obibi ha di na Juda ka e zigara isoro biri n'ebo Benjamin.

12

Ndị nchụaja na ndị Livayi

¹ Ndị a bụ ndị nchụaja na ndị Livayi ndị so Zerubabel nwa Shealtiel na Jeshua lota.

---

† **11:35** 11:35 Maọbụ, Ndagwurugwu ndi na-akwa nka

Seraya, Jeremaya, Ezra,*
² Amaraya, Maluk, Hatush,
³ Shekanaya, Rehum, Meremot,
⁴ Ido, Gineton, Abija
⁵ Mijamin, Maadaya, Bilga,
⁶ Shemaya, Joiarib, Jedaya,
⁷ Salu, Amok, Hilcaya na Jedaya.

Ndị a niile bụ ndị ndu ndị nchụaja na
 ndị na-enyere ndị ndụ aka n'ụbọchị
 Jeshua.

⁸ Ndị Livayi so ha bụ ndị a: Jeshua, Binui,
 Kadmiel, Sherebaya, Juda nakwa Matanaya,
 onye ya na ndị otu ya na-elekọta ofufe ekele.
⁹ Bakbukaya, na Unni, ndị otu ha nọ na ncherita
 ihu n'ofufe ahụ.

¹⁰ Jeshua mụrụ Joiakim,
 Joiakim mụrụ Eliashib,
 Eliashib mụrụ Joiada,
¹¹ Joiada mụrụ Jonatan,
 ebe Jonatan mụrụ Jada.

¹² Ndị a bụ ndịisi ikwu ndị nchụaja n'oge
 ndụ Joiakim.

Meraia bụ onyeisi ụmụ Seraya,
 Hananaya bụ onyeisi ụmụ Jeremaya,

---

* **12:1** 12:1 Ezra nke a, abughị Ezra onye nchụaja. Onye bụ oka
 n'ihe gbasara iwu Onyenwe anyi, nke si n'ezinaulọ Seraya. Guọ
 akwụkwọ Ezr 7:1-5

13 Meshulam bu onyeisi umu Ezra,
 Jehohanani, onyeisi umu Amaraya;
 14 Jonatan, onyeisi umu Maluk;
 Josef bu onyeisi umu Shekanaya†;
 15 nke Harim, Adna,
 nke Meremot, Helkai;
 16 Zekaraya, onyeisi umu Ido;
 Meshulam, onyeisi umu Gineton
 17 Zikri, onyeisi umu Abija;
 Piltai, onyeisi umu Modaya na Miniamin
 18 Shamua, onyeisi umu Bilga,
 Jehonatan, onyeisi umu Shemaya;
 19 Matenai, onyeisi umu Joiarib;
 Uzi, onyeisi umu Jedaya;
 20 Kalai, onyeisi umu Salu;
 Eba, onyeisi umu Amok,
 21 Hashabaya, onyeisi umu Hilcaya;
 Netanel, onyeisi ndi Jedaya.

22 E dekotara aha ndiisi ezinaulo ndi Livayi niile n'ubochi Eliashib, Joiada, Johanan na Judua, nakwa nke ndi nchujaja n'akwukwo n'oge ochichi Daraios bu eze Peshia. 23 E dekwara aha ndiisi ndi Livayi niile n'akwukwo tutu ruo n'oge Johanan nwa Eliashib di ndu. 24 Ndi a bu ndiisi ndi Livayi n'oge ahụ: Hashabaya, Sherebaya, Jeshua, nwa Kadmiel na ndi otu ha. Ha kere onwe ha uzọ abuo. Uzọ abuo ndi a na-eguzokwa na-eche ibe ha ihu mgbe obula ha na-abuku Chineke abụ otuto na ekele. Otu uzọ na-amalite

---

† 12:14 12:14 Shekanaya otutu akwukwo ndi Hibru na-edede Shebayana

nke ọzọ azaghachi, dika Devid onye nke Chineke si nye ya n'iwu.

²⁵ Ndi nche na-eche onu uzọ ulọ ichikoba ihe nke ulonso bu ndi a: Matanaya, Bakbukaya, Obadaya, Meshulam, Talmon na Akub. ²⁶ Ha jere ozi ha n'oge Joiakim nwa Jeshua, nwa Jozadak, di ndu, na n'oge Nehemaya bu onyeisi ochichi, na n'oge Ezra bukwa onye nchujaja, na onye nkuzi okwu Chineke.

Ido mgbidi Jerusalem nsọ

²⁷ Mgbe a na-edo mgbidi Jerusalem oheru ahụ nsọ, e sitere n'obodo niile ndi Livayi bi kpoo ha ka ha bia nye aka iji onu mee mmemme ido nsọ ahụ. Ha biakwara jiri abụ ekele na ihe egwu di iche iche dika ubo akwara, igba na une kelee Chineke. ²⁸ Ndi obu abụ sitekwara n'obodo niile di gburugburu Jerusalem bia, o buladi site n'obodo niile ndi Netofa, ²⁹ na Bet-Gilgal, na akuku Geba na Azmavet, n'ihia na ha ewuorola onwe ha obodo nta di iche iche gburugburu Jerusalem. ³⁰ Mgbe ndi nchujaja na ndi Livayi dochara onwe ha ocha, ha dokwara ndi Izrel niile, na onu uzọ ama niile, na mgbidi ahụ ocha.

³¹ E mere m ka ndi ndu Juda niile rigoro n'elu mgbidi ahụ. N'ebe ahụ ka m kenyere otu ndi obu abụ abụọ inye ekele. Otu uzọ gara akuku aka nri nke elu mgbidi ahụ ruo n'Onu Uzọ Ama Ikpofu Ahihia. ³² Hoshaya na okara ndi ndu Juda n'eso ha n'azu, ³³ ha na Azaraya, Ezra, Meshulam, ³⁴ Juda, Benjamin, Shemaya, Jeremaya ³⁵ na ndi nchujaja ndi a ndi na-afu opi, tinyere Zekaraya nwa Jonatan, nwa Shemaya. Ndi bu nna nna

Zekaraya bu Matanaya, Mikaya na Zakua, ndi ikwu Asaf. ³⁶ Ndi otu ya, bu Shemaya, Azarel, Milalai, Gilalai, Maai, Netanel, Juda na Hanani. Ha niile ji ngwa egwu ha, udi ngwa egwu ndi ahụ Devid onye nke Chineke nyere n'iwu na ndi obu abụ ga-eji. Ezra, bu ode akwukwo no n'ihu na-edu ha. ³⁷ Mgbe ha rutere n'Onu Uzọ ama Isi Iyi, ha rigooro n'elu nkwasá nri go ulo elu e si abata n'obodo Devid, si ebe ahụ gafee uloze Devid, gaakwa loghachi n'Onu Uzọ Ama Mmiri, nke di n'akuku owuwa anyanwu obodo ahụ.

³⁸ Ndi obu abụ nke ozọ bu ndi na-enye ekele gara uzọ aka ekpe. Mu onwe m sooro ha n'elu mgbidi ahụ, tinyere okara ndi mmadu ahụ, gafee Ulo elu Ite Oku jeruo Mgbidi Sara Mbara.

³⁹ Anyi sitekwara n'ebe ahụ gafee Onu Uzọ Ama Ifrem, Onu Uzọ ama Jeshana, Onu Uzọ Ama Azu, Onu Uzọ Ama Ulo Elu Hananel, ruokwa n'Onu Uzọ Ama Ulo Elu Nari na ruo n'Onu Uzọ Ama Aturu, kwusi n'Onu Uzọ Ama Ndi Nche.

⁴⁰ Ya mere, uzọ ndi mmadu abuo na-abu abụ ekele nye Chineke zukotara bata n'ulonso ukwu. Esokwa m ha bata, mu na okara ndi ndu, ⁴¹ tinyere ndi nchujaja ndi a: Eliakim, Maaseia, Miniamin, Mikaya, Elioenai, Zekaraya na Hananaya. Ndi a niile ji opi ha. ⁴² Ndi ozọ sokwa bata bu ndi a: Maaseia, Shemaya, Elieza, Uzi, Jehohanán, Malkija, Elam na Eza. Onyendu ndi obu abụ ahụ niile bu Jezrahaya. ⁴³ Ha churu otutu aja n'ubochi ahụ n'ihu na Chineke nyere ha oke onu. Umunta na ndi inyom sokwa nuri onu. Ha nukwara uda onu ndi Jerusalem site n'ebe di anya.

⁴⁴ N'oge ahụ ka a hoputara ndị ikom na-elekota ụlọ ichikoba ihe, ebe a na-achikoba onyinye mkpuru mbu, na onyinye otu ụzọ n'ụzọ iri. A na-esite n'obodo gbara Jerusalem gburugburu na-ewebata n'ụlọ ichikoba ihe onyinye niile e nyere n'iwu maka odimma ndị nchujaja na ndị Livayi. E si otu a na-ewebata ya n'ihina na oru ndi nchujaja na ndi Livayi na-arụ na-atọ ndi Juda uto nke ukwu. ⁴⁵ N'ihina na ha na-arụ oru Chineke ahụ ha ketara iru, ya na oru ido ndi mmadu na ihe obula nsọ. Otu a kwa ka ndi obu abụ, na ndi na-eche nche si arukwa oru a dika iwu Devid na Solomon nwa ya nyere si di. ⁴⁶ O bu n'oge Devid na Asaf ka e bidoro inwe ndi ndu abụ ito na ikele Chineke. ⁴⁷ Ya mere, n'oge Zerubabel na Nehemaya, ndi Izrel niile na-ewebata onyinye e ji akwagide oru ndi obu abụ, na ndi nche, na ndi Livayi. Ha kewaputakwara oke ruru ndi Livayi ndi ozọ iche, ndi Livayi n'onwe ha kwa, kewaputara oke ruru umu Eron n'ime ihe e nyere ha dika e si nye ya n'iwu.

13

Mgbanwe ikpeazu Nehemaya wetara

¹ N'ubochi ahụ, a guputara okwu Chineke na nti ndi Izrel site n'akwukwo iwu Mosis. Mgbe a na-aguputa ya, a choputara na o megidere iwu na onye Amon, maobu onye Moab, ga-eso n'ofufe ulonso ukwu Chineke. ² N'ihina na ha bu ndi iro umu Izrel. Ha enyeghi ha ihe oriri na ihe onunu kama ha zuru Belam ka o buo umu Izrel onu. (Ma Chineke anyi gbanwere ibu onu ahụ mee ka o ghoo ngozi.) ³ Mgbe a guputara iwu a,

ndị Izrel chupuru ndị mba ozo niile no n'ogbako ha.

⁴ Ma tupu ihe ndi a niile emee, Eliashib onye bu onye nchujaja, onye e doro n'isi ilekota ime ulo a na-achikoba ihe n'ulo Chineke anyi, ya na Tobaya nwee ezi mmekorita, ⁵ o weere otu onuulo buru ibu a na-achikoba ihe nye ya. Na mbu, o bu onuulo ebe a na-achikota onyinye oka na uda na-esi isi utu, na ngwongwo ulonso, na efere mmanya oheru, na mmanu oliv. Mosis enyelari ya n'iwu na o bu ndi Livayi na ndi obu abu na ndi nche nwe onyinye ndi ahụ. Ndi nchujaja nwekwa oke n'ihe ndi a.

⁶ Mgbe ihe ndi a na-eme, anoghi m na Jerusalem, n'ih i na n'iri afu atu na abuo nke ochichi Ataksekese, eze Babilon,* a loghachikwutere m eze. Ma e mesiri m nata ya ike ⁷ laghachikwa na Jerusalem. N'ebe a ka m no mata banyere ihe ojoo ahụ Eliashib mere, inye Tobaya otu onuulo nke di n'ogige ulo Chineke ka o buru ebe izuika ya. ⁸ Iwe were m nke ukwu, nke mere na m sitere n'onuulo ahụ tupusia ngwongwo Tobaya niile n'ez i. ⁹ Enyere m iwu ka e doo onuulo ndi ahụ niile ocha, a chighachikwara m ngwongwo ulo Chineke niile n'ime ha, ha na onyinye mkpuru oka, na uda na-esi isi utu ndi ahụ.

¹⁰ A choputakwara m na-enyebeghi ndi Livayi oke ihe ruru ha, nke mere na ndi obu abu, na ndi nche ndi o bu oru ha i doo ofufe, alaghachila n'ubi ha di iche iche. ¹¹ N'ih i ya,

---

* **13:6** 13:6 Sairos nyere onwe ya aha a, bu Eze Babilon, mgbe o meriri ndi Babilon n'agha.

abaara m ha mba juo ha si: “Gini mere unu jiri gbakuta ulonso ukwu Chineke azu?” Mgbe ahụ akpoghachiri m ndi Livayi nyekwa ha oru ha n’ulonso.

¹² Ndi Juda niile bidokwara iweta utu ha, na onyinye oka, na mmanya vaini na mmanu oliv ha n’ulo ichikoba ihe di n’ulonso. ¹³ E tinyere m Shelemaya onye nchujaja, na Zadok ode akwukwo, na Pedaia onye Livayi, ka ha buru ndi na-elekota ulo ichikoba ihe niile ahụ. Emekwara m Hanan nwa Zakua, nwa Matanaya, onye ga na-enyere ha aka, n’ihi na a guru ha dika ndi kwesiri ntukwasị obi. Oru ha bu ikere ndi Livayi ibe ha niile oke.

¹⁴ Chineke m, biko cheta m n’ihi nke a, ehichapukwala ihe niile m ji obi m niile ruo n’ulonso gi na ije ozi niile ya.

¹⁵ N’ubochi ndi ahụ, ka m huru na Juda ndi na-azocha mmanya vaini n’ubochi izuike, ndi ji inyinya ibu na-ebubata ogbe oka, na-ebokwasị ha n’elu inyinya ibu, tinyekwara mmanya, na mkpuru vaini na fiig, na ibu niile obula. Ha na-ebubatakwa ha n’ime Jerusalem n’ubochi izuike. Nke a mere m ji doo ha aka na nti megide ire nri n’ubochi ahụ. ¹⁶ Ndi si obodo Taja, bu ndi birila na Jerusalem no na-ebubata azu na ngwa ahia ndi ozo di iche iche, na-ere ha na Juda, nakwa na Jerusalem n’ubochi izuike. ¹⁷ A baara m ndi a na-asopuru na Juda mba, si ha, “Gini bu ihe ojojo nke a unu na-eme, na-emeru ubochi izuike?” ¹⁸ O bughị otu ihe a ka nna nna unu

ha mere, nke mere na Chineke wetara ọdachi a tukurasi anyi nakwa obodo a? Ugbu a, unu nakpali onuma tukurasi na nke di megide Izrel site n'imeru ubochi izuike?"

¹⁹ N'ih i nke a, enyere m iwu na a ga-emechi onu uzọ ama Jerusalem n'uhuruchi tupu ubochi izuike, ruo mgbe ubochi izuike gafesiri. Emere m ka ufodu ndi ohu m na-anọ na nche n'ebe ahụ, ihu na o dighi onye ahia obula ga-abata n'ime obodo Jerusalem n'ubochi izuike. ²⁰ Ya mere, ndi na-azu ahia na ndi na-ere udi ngwa ahia di iche iche, na-anọ onodu abali n'azu Jerusalem, otu gboro maobu ugboro abuo. ²¹ Ma a dorọ ha aka na nti, si, "Gini ka unu ji na-anọ onodu abali n'akuku mgbidi a? O buru na unu eme ya ozọ, aga m enye iwu ka e jide unu." Site n'ubochi ahụ gaa n'ihu, ha abiakwaghi ozọ n'ubochi izuike. ²² Mgbe ahụ, enyere m ndi Livayi iwu ka ha doo onwe ha ocha, nookwa na nche n'onu uzọ ama, ihu na onye obula doru ubochi izuike nsọ.

Chineke m, biko, cheta m n'ih ihe oma ndi a niile, nwee amara n'ebe m no, dika iba uba nke obi ebere gi si di.

²³ Ozọ, n'ubochi ndi ahụ a huru m ndi ikom Juda ndi lutara ndi inyom site n'etiti ndi Ashdod, na ndi Amon, na ndi Moab, ²⁴ choputakwa na okara n'etiti umu ha na-asu naani asusu ndi Ashdod, maobu otu asusu nke ndi mba ozọ, ma ha amaghi asusu Juda ma oli. ²⁵ Ya mere, abaara m ha mba, bukwaa ha onu. Ufodu ha ka m tiri ihe, dokwa ha n'agiri isi. Emesia, emere

m ka ha n'ụọ iyi n'aha Chineke si: “Unu agaghị ekwekwa ka ụmụ ndị ikom na ndị inyom unu lụọ ndị mba ọzọ ma unu onwe unu agakwaghị alutara ụmụ unu, maọbụ onwe unu, ndị inyom ndị mba ọzọ. ²⁶ O bughị olulu di na nwunye di otu a wetara odida Solomon? O nweghi eze ọzọ di na mba obula a puru iji tunyere Solomon, n'ih i na Chineke ya huru ya n'anya mee ya eze ndi Izrel niile. Ma o bu ndi nwunye mba ọzọ o luru dubara ya na mmehie ikpere arusi. ²⁷ Ugbu a, o bu ka anyi gere na nti na unu onwe unu na-emekwa ajo ihe di otu a, na unu ekwesighi ntukwasi obi nye Chineke anyi, site n'ilu ndi inyom ndi mba ọzọ?”

²⁸ Ya mere, esitere m n'ebe m no chupu otu n'ime umu ndi ikom Joiada, nwa Eliashib, onyeisi nchujaja, onye bu ogo Sanbalat onye Hor.

²⁹ Cheta ha, Chineke m, n'ih i na ha meruru oru nchujaja, na ogbugba ndu oru nchujaja, na nke ndi Livayi.

³⁰ Ya mere, e doro m ndi nchujaja, na ndi Livayi ocha, wezugakwa ihe obula nke na-ekwesighi n'ebe ha no. E kenyere m ha oru, onye obula n'ije ozi ya. ³¹ Emekwara m ka a na-ebubata nku nke ebe ichu aja n'oge kwesiri, meekwa ka a na-ewebata onyinye mkpuru mbu niile n'oge ha.

Cheta m Chineke, gosi m ihuoma gi.

Biblica® Baiḅḅuḅ Nḅo n'Igbo Ndḅ Ugbu a nke dḅrḅ onye oḅuḅa igu
The Holy Bible in the Igbo language of Nigeria:
Biblica® Baiḅḅuḅ Nḅo n'Igbo Ndḅ Ugbu a nke dḅrḅ
onye oḅuḅa igu

copyright © 2020 Biblica, Inc.

Language: Igbo

Contributor: Biblica, Inc.

This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® is a trademark registered by Biblica, Inc., and use of the Biblica® trademark requires the written permission of Biblica, Inc. Under the terms of the CC BY-SA license, you may copy and redistribute this unmodified work as long as you keep the Biblica® trademark intact. If you modify a copy or translate this work, thereby creating a derivative work, you must remove the Biblica® trademark. On the derivative work, you must indicate what changes you have made and attribute the work as follows: "The original work by Biblica, Inc. is available for free at www.biblica.com and open.bible."

Notice of copyright must appear on the title or copyright page of the work as follows:

Biblica® Baiḅḅuḅ Nḅo n'Igbo Ndḅ Ugbu a nke dḅrḅ onye oḅuḅa igu

Ndḅ Biblica, Inc. degḅarḅrḅ ya n'afḅ © 1980, 1988, 2019, 2020

Biblica® Open Igbo Contemporary Bible™

Copyright © 1980, 1988, 2019, 2020 by Biblica, Inc.

"Biblica" ḅu akara e ji mara ḅḅo ḅḅu a, nke edebanyere dḅka iwu si kwado n'ḅḅo ḅḅu dḅ n'obodo United States, ebe a na-enye akara a na ikike maka azḅm aḅḅa ndḅ Biblica, Inc. O ḅu ha ka e nyere ikike idenye ya.

"Biblica" is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

You must also make your derivative work available under the same license (CC BY-SA).

If you would like to notify Biblica, Inc. regarding your translation of this work, please contact us at <https://open.bible/contact-us>.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2023-04-12

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 13 Apr 2023

e2303256-375f-5385-8ff3-d387f2bc9c78